УДК 811.112.2'340.113

А. Дерябіна

викладач німецької мови
Чернівецького юридичного коледжу
Національного університету
«Одеська юридична академія»

СТАЛІ ТА ВАРІАТИВНІ ТЕРМІНОСПОЛУКИ У ФАХОВІЙ МОВІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Учення про термінологічні словосполучення, або терміносполуки, має досить давню історію і багато досі не вирішених теоретичних питань. Природу терміносполук досліджували й описували А. Дуріцова [5], Б. Жандо [7], В. Лейчик [1], Д. Лотте [2], О. Чайка [3] та інші. Під терміносполуками розуміємо такі сполучення термінів, до складу яких входять повнозначні мовні одиниці. Розрізняють елементарні терміносполуки, які містять дві повнозначні складові, як-от: укр. *зобов'язальне право, заміна кредитора, первісний кредитор*, і неелементарні терміносполуки, які позначають сполучення більш, ніж двох повнозначних лексичних одиниць, наприклад, *притягнення до кримінальної відповідальності, негайне виконання зобов'язання* [3, с. 324]. Неелементарні терміносполуки у власне-синтаксичному вимірі репрезентують один тип зв'язку і тому утворюють периферію елементарних терміносполук, пор. *первісний кредитор у зобов'язанні*: *первісний кредитор* (атрибутивний зв'язок) + *кредитор у зобов'язанні* (атрибутивний зв'язок).

Терміносполуки становлять специфічну ланку юридичної терміносистеми й характеризуються прозорою мотивацією, семантичною цілісністю, точністю відбиття змісту позначуваного в терміні, що компенсує відсутність у терміносполук однієї з важливих ознак терміна – лаконізму форми. Зростаюча продуктивність утворення терміносполук на противагу композитам є наслідком їхньої термінотворчої функції, на основі якої вони слугують «для побудови речень та цілих текстів засобами професійної мови, що забезпечує належний рівень професійного спілкування» [5, с. 220]. Й. Жандо взагалі вважає таке «інтенсивне використання терміносполук» однією з особливостей юридичної мови [7, с. 1288]. Незважаючи на те, що номінація понять за допомогою термінів-словосполучень на сьогодні вважається одним з основних способів сучасного термінологічного словотвору в царині юридичної терміносистеми, досі не досліджено особливості структури та морфолого-категорійного варіювання терміносполук у фаховій мові юриспруденції, що й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Отже, *об'єкт нашого дослідження* – сталі терміносполуки фахової юридичної мови, що використовуються під час укладання правових законів, актів, під час ведення судової справи тощо. *Предмет дослідження* – структурні та граматичні особливості термінів німецької фахової субмови юриспруденції. У статті поставлено за мету встановити структурні типи терміносполук та прослідкувати їх граматичні модифікації. *Матеріалом дослідження* слугує суцільна вибірка іменниково-прикметникових терміносполук, виписаних з Цивільного кодексу Німеччини [4], окремих судових вироків на державному і федеральному рівнях [6], а також коментарів до цивільного кодексу Німеччини [8]. Загальна кількість терміносполук становить 2 860 прикладів. Розглянемо їх детальніше.

Сполучення прикметників чи слів, що вживаються в ролі означення, з іменниками в досліджених нами текстах відбувається за такою моделлю:

1) прикметник / дієприкметник I / дієприкметник II + іменник. Означення перед іменником може бути прикметником або дієприкметником. У другому випадку мова йде про активні дієприкметники теперішнього часу або пасивні дієприкметники минулого часу, наприклад:

2) структурна модель *прикметник + іменник: stille Abtretung* «негласна цесія», *ungerechtfertigte Bereicherung* «незаконне збагачення», *widerrechtliche Drohung* «протиправна погроза», *anfechtbare Erklärung* «судова декларація», *grobe Fahrlässigkeit* «груба необережність», *beschränkte Geschäftsfähigkeit* «обмежена дієздатність», *rechtlicher Grund* «правова підстава», *schlüssiges Handeln* «конклюдентний договір» тощо;

3) структурна модель *дієприкметник I + іменник: aufschiebende Bedingung* «обставина, яка тимчасово перешкоджає виконанню умов договору», *überlebender Ehegatte* «вдівець, який у зв'язку зі смертю дружини стає спадкоємцем майна, набутого в шлюбі», *schädigendes Ereignis* «подія, яка завдала шкоди», *mangelnde Geschäftsfähigkeit* «неповна цивільна дієздатність», *dienendes Grundstück* «обслуговуюча земельна ділянка» тощо;

4) структурна модель *дієприкметник II + іменник: vereinbarte Beschaffenheit* «узгоджений висновок про стан майна», *versteckter Einigungsmangel* «прихована незгода сторін під час укладання договору», *entgangener Gewinn* «упущена вигода», *belastetes Grundstück* «земельна ділянка, щодо якої встановлений земельний сервітут», *gezogene Nutzungen* «переоформлене право користування земельною ділянкою», *verdecktes Rechtsgeschäft* «удавана угода» тощо.

Шляхом розширення прикметникового означення виникають такі підгрупи за моделлю «прикметник + іменник»:

1) прийменникова група + прикметник / дієприкметник I / дієприкметник II] + іменник, як-от: *die im Verkehr erforderliche Sorgfalt* «обов'язок вести справу з належною сумлінністю», *wegen Formmangel nichtiger Vertrag* «договір, що втратив чинність у зв'язку з недотриманням форми»;

2) прикметник / прислівник + прикметник / дієприкметник I / дієприкметник II] + іменник, як-от: *beschränktes dingliches Recht* «обмежене речове право», *sittenwidrige vorsätzliche Schädigung* «аморальне умисне заподіяння шкоди», *schwebend unwirksamer Vertrag* «розірвання договору, укладеного на невизначений строк», *notariell beurkundeter Vertrag* «нотаріально завірений договір» тощо;

3) прикметник / прислівник + прикметник / прислівник] + іменник, як-от: *bestehende und künftige Ansprüche* «наявні та майбутні зобов’язання» тощо.

Дослідження терміносполук за їх структурою та можливістю варіювання дозволяє поділити їх на дві групи: сталі та варіативні. Сталі терміносполуки охоплюють дуже обмежену групу словосполучень, які утворюються за моделлю «прикметник + іменник», де не простежується жодних синтаксичних, лексичних чи морфологічних змін, як-от: *Allgemeine Geschäftsbedingungen* «загальні умови укладання договору», *der gute Glaube* «бона фіде» / «добрі наміри», *die guten Sitten* «моральні норми». З формально-структурного погляду предикативне вживання прикметника і, як наслідок цього, поділ зовнішньої структури словосполучення є неможливим, пор.: *der gute Glaube* «добрі наміри» → **der Glaube ist gut* «віра є доброю». Аналогічно прикметник не можна опустити чи піддати анафоризації, навіть якщо ціле словосполучення неодноразово вживається в тексті: *der gute Glaube* «добрі наміри» → **der Glaube / * dieser Glaube.* На лексичному рівні також не допускаються жодні заміни: *der gute Glaube* «добрі наміри» → **der positive Glaube* «позитивні наміри». Морфологічно-синтаксична модифікація цієї терміносполуки зумовлена її належністю до комплексної вербальної групи, пор.: *im guten Glauben sein* «мати добрі наміри» → *gutgläubig sein* «бути добросовісним».

Сталі терміносполуки є незмінними і з огляду на морфолого-категорійні ознаки їх складових частин, що випливають з їхнього значення. Так, наприклад, недопустимим є утворення форми множини від іменника у наведеній вище терміносполуці *der gute Glaube* «добрі наміри», оскільки іменник як абстрактне поняття вживається лише в однині. І, навпаки, існують словосполучення, які вживаються лише в множині, як-от: *die guten Sitten* «добре поводження», *Allgemeine Geschäftsbedingungen* «загальні умови укладання договору». Варто, однак, зазначити, що терміносполука *Allgemeine Geschäftsbedingungen* «загальні умови укладання договору» позначає «всі заздалегідь сформульовані умови укладання різних видів договорів» (§ 305). Обставини справи, яку розглядають, можуть вимагати форму однини цього словосполучення, яка хоча і дуже рідко, проте вживається, наприклад: *Eine solche als Allgemeine Geschäftsbedingung gestellte Laufzeitregelung* «одне з положень про термін дії договору, визначене як загальна умова його укладання»; *... liegt hier eine AGB vor* «тут наводиться одна з загальних умов укладання договору».

В останньому прикладі *Allgemeine Geschäftsbedingungen* «загальні умови укладання договору» ще дві додаткові ознаки підкреслюють його сталість. По-перше, прикметник пишеться виключно з великої літери. Поодинокі приклади написання з маленької літери юристи вважають хибними і нетермінологічними, як-от: *bei Verwendung allgemeiner Geschäftsbedingungen* «при застосуванні загальних умов укладання договору» [BGHZ 86: 306]. По-друге, абревіатура *AGB* «загальні умови укладання договорів» укорінилася для цього словосполучення як термін. Саме ж скорочення *AGB* «загальні умови укладання договорів» розглядається тут не як тип видозміни, а як паралельна форма, яка не порушує стійкість самого словосполучення.

Сталість наведених вище терміносполук простежується також у тому, що вони здебільшого вживаються з певними дієсловами або підпорядкованими їм іменниками, як-от: *gegen die guten Sitten verstoßen* «порушувати моральні норми», *in gutem Glauben sein* «мати добрі наміри», *gutgläubig sein* «бути добросовісним». Ще одним підтвердженням лексичної сталості іменниково-прикметникових сполучень є можливість їх перетворення у складну обставину на основі тих самих кореневих морфем, пор. *gutgläubig sein* «бути добросовісним».

Наведені терміносполуки, як правило, вживаються з означеним артиклем. Це відповідає мовним нормам, за якими загальновідомі предмети, принципи та явища дійсності слід вживати з означеним артиклем. У мовознавстві означений артикль сигналізує про те, що денотат, про який йдеться, є загальновідомим [9, с. 417]. Означений артикль вказує на ознаку «відомий», яка може випливати або з ситуативного контексту, або з того, що денотат вже траплявся вище в тексті [9, с. 415–417]. Окремі відхилення від цього вживання характерні лише для певного типу тексту. У коментарях до законів терміносполуки можуть вживатися без артикля. Ця нерегулярність пояснюється специфікою цього типу тексту – передати у дуже обмеженому обсязі якомога більше інформації, що має місце при тезисному способі викладення. Порівняймо два приклади з компонентом *der gute Glaube* «добрі наміри»: *der gute Glaube an die von der Klager abgeleitete Verfügungsbefugnis* «добрі наміри позивача на похідне право розпорядження майном»; *guter Glaube an Befugnis zu lastenfreier Übereignung* «добрі наміри на право необтяженої передачі права власності».

Вживання артикля частково пояснюється формальними підставами і залежить від лексичного оточення. Формальні підстави полягають в абстрактності таких іменників як *Glaube* «віра» чи *Sitten* «звичаї». Відсутність артикля при абстрактних поняттях трапляється не лише в професійній мові юриспруденції; абстрактні поняття і в загальнонародній мові вживаються без артикля [9, с. 427]. У досліджених нами терміносполуках фахової мови юриспруденції абстрактні поняття вживаються з означеним артиклем, проте можуть виступати і з нульовим артиклем у сполученні з певними прийменниками, як-от: *bei gutem Glauben* «з добрими намірами», *kraft guten Glaubens* «керуючись добрими намірами», *in Allgemeinen Geschäftsbedingungen* «у загальних умовах укладання договору». Відсутність означеного артикля залежить тут від вживання відповідного прийменника, проте спостерігається також у поєднанні з іншими лексичними одиницями як у терміносполуках, так і в складних словах, наприклад, *wegen Formmangels* «у зв’язку з недотриманням форми». Ці сталі терміносполуки можуть слугувати відправним пунктом для утворення інших лексичних одиниць. При цьому вони у своїй незміненій лексичній та синтаксичній формі можуть входити до складу інших комплексних сполучень кількох слів: *in gutem Glauben sein* «мати добрі наміри», *gegen die guten Sitten verstoßen* «порушувати моральні норми». Крім того, кореневі морфеми в незміненому лексичному сполученні вживаються для утворення похідних слів, наприклад, *gutgläubig* «добросовісний» у словосполученні *gutgläubiger Erwerb* «добросовісне набуття».

Конструкції, утворені таким способом (аналітично чи синтетично), можуть, у свою чергу, мати різний рівень сталості. Так, терміносполука *Verstoß gegen die guten Sitten* «порушення моральних норм» можна перетворити в складне слово *ein Sittenverstoß* «порушення моральних норм». Хоча тут один із компонентів опускається, цілісність поняття *gute Sitten* «моральні норми» зберігається; стрижневе слово *Sitten* «звичаї» вже містить в собі ознаку *gut* «добрий».

З погляду семантики терміносполуки цієї групи номінують загальновизнані правові конструкції і вживаються без зміни своєї форми в будь-якому тексті. Цей рівень сталості відображається в тому, що терміносполуки (за винятком *Allgemeine Geschäftsbedingungen* «загальні умови укладання договору») мають по одному латинському еквіваленту, який має таку ж зовнішню структуру, пор.: *der gute Glaube* «добрі наміри» = *bona fides, die guten Sitten* «моральні норми» = *boni mores.* Оскільки це явище характерне для всіх елементів цієї групи, воно розглядається як визначальна ознака.

Другу групу за моделлю «прийменник / дієприкметник I / дієприкметник II + іменник» утворюють варіативні терміносполуки, які за певних умов можуть зазнавати незначних змін, наприклад: *aufschiebende Bedingung* «обставина, яка тимчасово перешкоджає виконанню умов договору», *ungerechtfertigte Bereicherung* «незаконне збагачення», *vereinbarte Beschaffenheit* «узгоджений висновок про стан майна», *widerrechtliche Drohung* «протиправна погроза», *zugesicherte Eigenschaft* «гарантована якість», *grobe Fahrlässigkeit* «груба необережність», *beschränkte Geschäftsfähigkeit* «обмежена дієздатність», *entgangener Gewinn* «упущена вигода», *dienendes Grundstück* «обслуговуюча земельна ділянка», *unerlaubte Handlung* «правопорушення», *elterliche Sorge* «батьківська турбота та піклування», *arglistige Täuschung* «умисний обман», *schwebende Unwirksamkeit* «відносна недійсність договору», *gesetzliches Verbot* «правова заборона», *gesetzlicher Vertreter* «представник закону», *geheimer Vorbehalt* «невисловлене застереження», *rechtlicher Vorteil* «законна перевага». У цих терміносполуках на лексичному рівні не відбувається жодних змін: для найменування правової конструкції, особи чи дії в кожному окремому випадку завжди вживається одна й та ж лексика. Сталість лексичного наповнення підтверджується і спільним вживанням кореневих морфем компонентів у дефініціях чи експлікаціях, як-от:

1) entgangener Gewinn «упущена вигода»: *Als entgangen gilt der Gewinn, welcher … – Упущеною вважається вигода, яка …;*

2) aufschiebende Bedingung «обставина, яка тимчасово перешкоджає виконанню умов договору»: *die Bedingung kann aufschiebend [oder auflösend] formuliert sein. – Обставина може трактуватися як така, що призупиняє, або така, що відміняє тимчасово виконання умов договору;*

3) beschränkte Geschäftsfähigkeit «обмежена дієздатність»: *Beschränkte Geschäftsfähigkeit. Ein Minderjähriger ist … in der Geschäftsfähigkeit beschränkt – Обмежена дієздатність. Неповнолітня особа є … обмеженою в своїй дієздатності;*

Якщо номінації потребують позамовні явища, пов'язані з одним з правових понять певної терміносполуки, то для їх найменування використовуються ті самі кореневі морфеми, однак слово переходить в іншу частину мови, тобто має місце формальна модифікація, як-от:

1) arglistige Täuschung «умисний обман»: *weil der Beklagte ihn arglistig darüber getäuscht habe, dass … – оскільки відповідач навмисне ввів в оману слідство, що …;*

2) entgangener Gewinn «упущена вигода»: *… so dass ihm der entsprechende Gewinn entgangen ist – так, що він упустив належну вигоду;*

3) aufschiebende Bedingung «обставина, яка тимчасово перешкоджає виконанню умов договору»: *ein aufschiebend bedingter Kauf – договір купівлі-продажу, виконанню якого тимчасово перешкоджає певна обставина.*

Аналогічно до вище наведених прикладів для здійснення трансформації в морфологічних межах вихідної частини мови *вживаються* ті ж кореневі морфеми: *gesetzlicher Vertreter* «представник закону» → *gesetzliche Vertretung* «законне представництво», або вони вживаються з метою утворення складних слів, наприклад: *entgangener Gewinn* «упущена вигода» → *Gewinnentgang* «втрата вигоди»; *letzter Wille* «остання воля (заповіт) «*letztwillig* → «згідно з останньою волею»; *grobe Fahrlässigkeit* «груба необережність» → *grobfahrlässig* «через грубу необережність».

Єдиною структурною зміною цих словосполучень є опущення компонента у межах одного тексту чи однозначного контексту, наприклад:

1) wer zur Abgabe einer Willenserklärung durch arglistige Täuschung oder widerrechtlich durch Drohung bestimmt worden ist, kann die Erklärung anfechten → Hat ein Dritter die Täuschung verübt, … [§123] – Хто був змушений подати заяву про наміри шляхом умисного обману чи незаконними погрозами, має право її опротестувати → Якщо третя особа вдалася до обману, …;

2) so steht ihnen die elterliche Sorge … zu → Die Sorge umfasst hierbei die Pflicht und das Recht, das Kind zu erziehen [§1616] – їм по праву належить батьківська турбота … → Турбота охоплює обов'язок та право виховувати дитину [§1616];

3) wurde jemandem eine Vollmacht unter einem geheimen Vorbehalt erteilt, auch wenn der Geschäftsgegner → den Vorbehalt nicht kennt – Якщо доручення було комусь надане при невисловленому застереженні, навіть у випадку, якщо бізнес-партнер → не знає про застереження.

Як правило, структурна модифікація полягає в опущенні прикметникового означення, тобто в його заміні із застосуванням анафоризації під час перетворення словосполучення. У контексті означення опускається або під-

дається анафоризації зі стилістичних або прагматичних підстав, наприклад, для того, щоб уникнути повторення. Як і в загальнонародній мові, передумовою цього є повторне вживання словосполучення в межах одного тексту. За В. Вільдгеном, цей метод відповідає «анафоричному» [10, с. 240], що позначає один із композиційно-релевантних мікропроцесів під час утворення оказіональних складних слів. Найчастіше їх можна знайти в текстах законів, часто – в реченнях одного параграфа, які слідують одне за одним. Наприклад, словосполучення згадується вперше в першому реченні першого абзацу, а потім вживається знову в другому/третьому реченні другого/третього абзацу. Так, наприклад, опущення прикметникового компонента *gesetzlich* «законний», що виступає означенням до іменника *Vertreter* «представник», простежується виключно в текстах законів. «Анафоричне послаблення» простежується також у текстах коментарів до законів, які висвітлюють зміст безпосередньо вище згаданого параграфа, як-от: *wer zur Abgabe einer Willenserklärung durch arglistige Täuschung oder widerrechtlich durch Drohung bestimmt worden ist, … [§123] – Хто керується правом вираження власного волевиявлення шляхом умисного обману або протиправною погрозою...; wenn sich die Willensbildung frei von Täuschung und Drohung vollzogen hat – …, якщо волевиявлення відбувалося без обману та погрози.* Розглянуте тут перетворення стосується вжитих в § 123 іменниково-прикметникових словосполучень *arglistige Täuschung* «умисний обман» та *widerrechtliche Drohung* «протиправна погроза». Власне, іменник *Drohung* «погроза» вже містить в собі ознаку *widerrechtlich* «протиправний» у всіх зазначених у §123 випадках. Відмінність від словосполучення *arglistige Täuschung* «умисний обман» полягає виключно в тому, що в Цивільному кодексі Німеччини поняття *widerrechtliche Drohung* «протиправна погроза» вживається не у вигляді словосполучення з моделлю утворення «прикметник + іменник», а як комплексна обставинно-дієслівна група з прийменником: *widerrechtlich durch Drohung bestimmt [worden sein]* «керуватися протиправною погрозою». В одному з таких формулювань чітко простежуються намагання законодавця експліцитно сформулювати кожний окремий аспект: *widerrechtlich* «протиправний», *Drohung* «погроза».

Опущення компонента може відбуватися з використанням додаткових лексичних засобів, коли цього вимагають наміри мовця та ситуативний контекст. Наприклад, у терміносполуці *gesetzliches Verbot* «правова заборона» в рамках одного тексту вироку простежується таке розгортання: *Verstoß gegen ein gesetzliches Verbot nach § → gegen das Verbot des Art. 1 § … verstoßen – порушення правової заборони згідно з параграфом … → порушити заборону згідно з статтею № 1, § …*

Вищенаведені модифікації терміносполук пояснюються особливостями їх семантики та залежать від лексичного оточення та / або загального контексту. Розглянемо детальніше взаємодію цих факторів на прикладі із Цивільного кодексу Німеччини: в межах розділу, який утворює вузький контекст, у § *123* описується склад злочину за допомогою поширеної дієслівної групи: *Wer … widerrechtlich durch Drohung bestimmt worden ist … [§ 123] – Хто діє протиправно під впливом погроз.* Наступний § *124* дає визначення строку оскарження («згідно з § *123»),* яке відповідає вже згаданому вище «анафоричному послабленню»: *im Falle der Drohung [§ 124] – у випадку погрози.* Таким же чином опускається прикметник у тексті закону, але вже в іншому ситуативному контексті: *Die Anfechtung … wegen Irrtums, Drohung oder … [§ 318] – Оскарження … у зв’язку з введенням в оману, погрозою чи …* Тут контекст визначають фахові знання про те, що в ньому мова йде однозначно про *протиправну погрозу – widerrechtliche Drohung* без експліцитного зазначення ознаки *«widerrechtlich – протиправний».*

Дані приклади ілюструють, що семантико-семантичні відношення в терміносполуках обумовлені багатьма факторами. Вони зазнають змін лише шляхом включення їх в контекст після того, як вони були вжиті повторно. Однак видозміна обмежується деякими типами тексту – переважно це тексти коментарів до закону і фахові словники.

Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки: всі терміносполуки у фаховій мові юриспруденції поділяються за їх структурою та можливістю варіювання на дві групи: сталі та варіативні. Сталі терміносполуки охоплюють дуже обмежену групу словосполучень, які утворюються за моделлю «прикметник + іменник», де не простежується жодних синтаксичних, лексичних чи морфологічних змін. З формально-структурного погляду предикативне вживання прикметника і, як наслідок цього, поділ зовнішньої структури терміносполуки є неможливим; прикметник не можна опустити чи піддати анафоризації, навіть якщо терміносполука неодноразово вживається в тексті. Морфолого-категорійні ознаки складових залишаються в межах терміносполук незмінними: недопустимим є утворення форми множини від ключового іменника, і, навпаки, існують терміносполуки, які вживаються лише в множині. Сталість терміносполук простежується також у тому, що вони здебільшого вживаються з певними дієсловами або підпорядкованими їм іменниками, а тому їх можливо перетворити у складну обставину на основі тих самих кореневих морфем. Сталі терміносполуки вживаються з означеним артиклем, що відповідає мовним нормам, за якими загальновідомі предмети, принципи та явища дійсності слід вживати з означеним артиклем. Окремі відхилення від цього вживання характерні лише для певного типу тексту, зокрема коментарів до законів, що пояснюється специфікою цього типу тексту – передати в дуже обмеженому обсязі якомога більше інформації, що має місце при тезисному способі викладення.

Варіативні терміносполуки можуть за певних умов зазнавати незначних змін, наприклад опущення компонента у межах одного тексту чи однозначного контексту. Як правило, структурна модифікація полягає в опущенні прикметникового означення, тобто в його заміні з застосуванням анафоризації під час перетворення словосполучення. У контексті означення опускається або піддається анафоризації зі стилістичних або прагматичних підстав, наприклад, для того, щоб уникнути повторення. Передумовою цього є повторне вживання словосполучення в межах одного тексту. Опущення компонента може відбуватися з використанням додаткових лексичних засобів, коли цього вимагають наміри мовця та ситуативний контекст.

Перспективним вважаємо дослідження сталих і варіативних дієслівних терміносполук у фаховій мові юриспруденції, що матиме прикладне значення для методики викладання іноземних мов.

Література:

1. Лейчик В.М. Терминоведение : предмет, методы, структура / В.М. Лейчик. – 2-е изд. – М. : Ком- Книга, 2006. – 382 с.
2. Лотте Д.С. Основы построения научно-технической терминологии / Д.С. Лотте. – М. : Изд-во АН СССР, 1961. – 247 с.
3. Чайка О.І. Терміносполука як мінімальна синтаксична одиниця (на матеріалі українських, англійських і португальських термінів зобов'язального права) / О.І. Чайка // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологічна». – Вип. 56. – С. 323–326.
4. BGB. Bürgerliches Gesetzbuch. – 79. Aufl. – München: dtv, 2017. – 890 S.
5. Ďuricová A. Terminusbildende Funktion des Adjektive in der Fachsprache. Ein Aspekt der Textgestaltung / A. Ďuricová // Aspekte der Textgestaltung. Referate der internationalen Germanistischen Konferenz, Ostrava. – 2001. – S. 217–221.
6. Entscheidungen des Bundesgerichtshofes in Zivilsachen: BGHZ / Hrsg. von den Mitgliedern des Bundesgerichtshofes und der Bundesanwaltschaft. – Bd. 208. – Köln [u.a.]: Heymanns, 2016. – 662 S.
7. Jeand'Heur B. Die neuere Fachsprache der juristischen Wissenschaft seit der Mitte des 19. Jahrhunderts unter besonderer Berücksichtigung von Verfassungsrecht und Rechtsmethodik / B. Jeand'Heur // Fachsprachen. Ein internationals Handbuch zur Fachsprachenforschung und Terminologiewissenschaft. HSK 14.1. Hrsg. von Hoffmann et al. – Berlin / New York: de Gruyter, 1998: 1286 – 1295.
8. Palandt. Bürgerliches Gesetzbuch.–76. Aufl.–München: Beck, 2017. – 3247 S.
9. Weinrich H. Textgrammatik der deutschen Sprache / H. Weinrich, M. Thurmair, E. Breindl, E.-M. Willkop. – Hildesheim: Georg Olms, 2003. – 1112 S.
10. Wildgen W. Makroprozesse bei der Verwendung nominaler Ad-hoc-Komposita im Deutschen / W. Wildgen // Deutsche Sprache. – 1982. – Nr. 1. – S. 237–257.

Анотація

А. ДЕРЯБІНА. СТАЛІ ТА ВАРІАТИВНІ ТЕРМІНОСПОЛУКИ У ФАХОВІЙ МОВІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

У статті досліджено сталі іменниково-прикметникові терміносполуки фахової юридичної мови, що використовуються під час укладання правових законів, актів, під час ведення судової справи тощо. Виявлено структурні та граматичні особливості термінів німецької субмови юриспруденції; встановлено структурні типи терміносполук; прослідковано їх граматичні модифікації. Матеріалом слугували Цивільний кодекс Німеччини, окремі судові вироки на державному і федеральному рівнях, а також коментарі до цивільного кодексу Німеччини.

Ключові слова: терміносполуки, юриспруленція, фахова юридична мова, структурні особливості.

Аннотация

А. ДЕРЯБИНА. ПОСТОЯННЫЕ И ВАРИАТИВНЫЕ ТЕРМИНОСОЧЕТАНИЯ ЯЗЫКА ЮРИСПРУДЕНЦИ

В статье рассмотрены именительно-прилагательные устойчивые терминосочетания профессионального юридического языка, используемые при заключении правовых законов, актов, ведении судебных дел. Выявлены структурные и грамматические особенности терминов немецкого субъязыка юриспруденции; установлены структурные типы терминосочетаний; прослежены их грамматические модификации. Материалом послужили Гражданский кодекс Германии, отдельные судебные приговоры на государственном и федеральном уровнях, а также комментарии к гражданскому кодексу Германии.

Ключевые слова: терминосочетания, юриспруденция, профессиональный юридический язык, структурные особенности.

Summary

A. DERYABINA. STEEL AND TERMINOLOGICAL VARIANT IN PROFFESIONAL LANGUAGE OF JURISPRUDENCE

The article deals with the terminological steel professional legal language used at the conclusion of the legal laws and regulations, in litigation and so on. Structural and grammatical features of German professional sublanguages jurisprudence. A target set term-combinations structural types and follow their grammatical modifications. Material for investigation serves as a solid sample adjectival noun-term-combinations issued with the German Civil Code, some court decisions at the state and federal levels, as well as comments on the German Civil Code.

Key words: term-combinations, jurisprudence, professional law language, structural features.